

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Far banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

DE ÎNTRODUCERE.

Din incredințarea Prea-Sfinției Sale Domnului Episcop diecesan am primit redactarea interimală a „Bisericeii și Școlii.”

Atâtea avem să învățăm, atâtea să discutăm, încât cu sfială îmi pun condeiul în serviciul problemelor ce așteaptă rezolvare. Nici nu-mi fac iluziuni că eu le voi rezolva, unica mea ambițiune este de a servi cinstit cauza ce mi s'a incredințat.

Diecesa a trecut prin mari schimbări în timpul din urmă și schimbările au aflat grele împrejurări. În lăuntru subminată de spiritul modern și de secte, din afară strimtorată de tendențe politice, cu un cler și corp învățătoresc sbuciumat în lupta de existență; — totul ofere tabloul unei frământări.

Nimenia nu este infalibil, dar tot trebuie să fie cinstit. Adevărul nu este un deus ex machina scăpărat din capete închipuie ci este o revelație, la care numai credința ne deschide calea.

Puterea acelei credințe, care ne-a susținut, atunci când arhierii nostri erau bătuti și preoții hrăneau câinii domnilor de pământ și toți eram tributarii unei străine ierarhii, nu este vecinică? Numai ea să nu piară dintre noi!

Perit-a credința dintre noi?

Nu. Suntem necăjiți, atâta e tot. Dumnezeu însă nu lasă să piară pe cei buni și pe cari îi iubeste, ci îi mustră. Și noi suntem buni din fire și minunile iubirei dumnezeiești ne-au susținut până acum. De ce dar desperarea? Uite, ne vom pune doi sau trei și în numele lui Dumnezeu vom ispiti cărările spre lumina adevărului. Fără pretenții de infalibilitate, fără mânie, singur cu jelinarul iubirei de biserică și neam.

E bună și folositoare cartea eșită din mâni curate, dar nu ea este viața și adevărul. Iisus Cristos nu ne-a lăsat carte, El n'a scris nimic. Religiuinea lui este viața, nu cartea. Toți o simțim în noi și o vedem în toată suflarea și mișcarea din univers, literale scrise despre ea sunt numai mărturiile unei realități.

Se pare că prea ne-am dat de a vorbi și scrie din carte și mai ales din carte străină, fără a se aduce în legătură cu viața noastră reală, și aceasta poate să și fie cauza de cartea nu prea prinde rădăcină la noi.

Dorința mea este ca „Biserica și Școala” să devină tot mai mult cartea vieții bisericești, școlare, literare și economice; intrinsa să se depună gândurile și sentimentele vii ale clerului și poporului, ca să avem icoana psihică a vieții din Diecesă.

Dragostea toate le implinește. Tot ce se scrie din dragoste către idealul comun servește de lumină în aflarea adevărului. Apelez la această dragoste a onoratei preoțimi și învățătorimi, ca să-mi stea întru ajutor la desbaterea obiectivă a chestiunilor astăzi involburate. Să nu rămână nimic ce e de interes comun necunoscut și nedebătut în acest organ diecesan.

In resumat: nu am venit cu pretenția să îmbogățesc o literatură, ci mulțumit ca „Biserica și Școala” să fie expresiunea fidelă a vieții actuale bisericești, școlare, literare și economice, să mă știu și mai aproape de pulsul ce vibrează în corpul bisericeii vii, ca să-mi pot lua partea întregă a împlinirii de datorință.

De încheiere o rugare, să fiu prieten cu voiața cu care am primit eu redactarea acestei foi.

Onomastica Prea Sfințitului Episcop Iosif Goldiș.

Duminecă, în 31 Decembrie, a fost surprins Prea Sfințitul de frumoase ovațiuni.

Corpul funcționarilor consistoriali a fost condus de P. C. S. protosințelul Ioan I. Papp, care în cuvinte alese a interpretat omagiile funcționarilor aduse bunului părinte. — Prea Sfințitul în răspuns accentuează că simte responsabilitatea ce o are, constituția împarte responsabilitatea și cere dela toți responsabilitate. Constituția e un arbore; arborele numai atunci e deplin sănătos, dacă toate ramurile sunt verzi; unde un ram e verde altul uscat, în arbore e deja o boală.

Parochienii se prezintă sub conducerea parochului Traian Vătan, care salută pe Arhiepiscopul cu cuvintele Psalmistului „Aceasta este ziua care a făcut-o Domnul să-ne bucurăm și desfătăm întru ea.” Să ne bucurăm de ziua onomastică — zice oratorul — și să ne veselim de Arhiepiscopul nostru; să ne bucurăm și veselim că ești stăpân peste zidurile Ierusalimului. Prea Sfințitul aduce mișcat de frumoasa alocuțiune începe cu rolul de îngrijitor al lui Iosif logodnicul, la rolul său de a îngriji de o parte a bisericii. Ține la programul cu care a primit toiagul arhieriei și dorește ca parochia centrală îndemnând pe toți fără deosebire de clase să servească de model în Diecesă. Scădem și alte neamuri sporesc — continuă Prea Sfințitul — dați pruncii la școală, dar cu stăta nu vă mulțumiți ci, dați-le exemplu bun prin faptele voastre, căci școala fără îngrijirea familială e ca ulcioii crescut cu grijă și apoi lăsat pradă omizilor. Fi-ți tari în credință că și Dumnezeu va fi cu noi.

Monachii mănăstirii H.-Bodrog se prezintă în corpore sub conducerea arhimandritului Augustin Hamsea, care interpretează supunerea fiască, ear Prea Sfințitul îi primește ca pe frații iubiți.

În numele școlii de fete cu internat se prezintă dsoara directoare Maria Cioban cu profesoarele să-și aducă tributul recunoștinței pentru îngrijirea părintească de aceea școală, ear Prea Sfințitul le adresează dulci cuvinte de încurajare pentru realizarea idealului educațiunii femeiești.

Teodor Papp cleric c. II. felicită în numele tinerimei seminariale.

Din partea Comitatului aflase comitele suprem Ioan Urban de onomastică și a felicitat împreună cu vicecomitele Dálnoki Nagy Lajos.

Din afară a sosit o ploaie de depeșe de felicitare, anume Inalt Pr. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu, Preas. Sa episcopul N. Popea, Preas. S. episcopul Budei, Luchian. P. C. L. L. Filaret Musta arhimandrit și V. Mangra vicar episcopesc, deputatul George Serb, Dr. At. Marienescu, Dr. Negrean, Mihai Beșan notar publ., Mihai Șerban jude trib.,

Toma Dogar jude la tablă, Const. Burdea primarul Caransebeșului, Iustin Popoviciu protonotar Giula, Dragonescu din Pécs, Rednic protopretor, Alois Nistor, Vida Kemény, V. Goldiș, Fașie, M. Veliciu, Dr. Trailescu, Miulescu, G. Papp, Dr. Barbu, Tulcan, Lazar, Dr. Vesa, Parochienii din Socodor, R. Nestor, I. Greza (Orade). Protp. Hamsea, Stefan Antonescu, Selegian, Protp. Roxin, Iosif Diamandi, Nicolae Diamandi, Terențiu Oprean, Gerasim Sârbu, protp. Belinț, Vuia, Topârcean, Iosif Moldovan, Protp. Păcurar (M.-Ilie), Mih. Protp. Popoviciu (Orșova), Dr. Nestor Oprean, Sala, Ghiță Pop, Goldiș (Brașov), Cosma, Pinter (Beiuș) și nenumărate scrisori de felicitare.

Prea Sfințitul a dat masă la care au fost invitați bătrânii frunțași. La masă s'au rostit frumoase toaste. În primul toast Prea Sfinția Sa accentuează că astăzi se consumă de nou un an. De aici trece la mitologie și zice cum Saturnus toate le-a consumat numai pe Iupiter stăpânul spiritelor nu l'a putut mistui. Toate sunt trecătoare, toate vor fi mistuite numai spiritul nu poate fi mistuit.

Noi — continuă — suntem ca frunzele, cari nutresc și ocrotesc arborele și apoi cad, dar arborele rămâne și de nou iufrunzește, numai arborele să trăiască. Frunze ale aceluiaș arbor, să fim solidari, — încheie Prea Sfințitul — pentru solidaritate. Urmează dl Dr. Nicolae Oncu, care zice cam următoarele: Existența noastră e un secret numai credința ne susține și dragostea, dela episcop până jos. Dacă pe noi ne asemeni cu frunzele cari dau viață pomului, trebuie să existe și trunchiul, și acela trebuie să fie episcopul, care are și puterea cuvântului și a credinței. Închină pentru Prea Sfințitul.

După această introducere s'a incins șirul frumoaselor toaste pentru frunțașii clerului și poporului din Arad.

* * *

La anul nou. A servit P. C. S. Augustin Hamsea, Ioan Papp, Dionisiu Popoviciu, Iancu Ștefanuț, cu diaconii Dr. Iustin Suciu, Virgil Mihulin și Adrian Dessianu. Predica de anul nou a rostit-o P. C. S. Augustin Hamsea. Din mișcarea populațiunii remarcă chează, că s'au botezat 236, au reposat 175, în urmare sporiul e de 61 suflete. Sau cununat 43 perechi. Au trecut dela noi la alte confesiuni 5 membri și au venit dela alte confesiuni la noi 3.

După serviciul divin aduc P. S. Dlui Episcop omagiile parochienii sub conducerea dlui Dr. Nicolae Oncu, ear corpul profesoral sub conducerea P. C. S. Dlui Director A. Hamsea. Mai departe autoritățile civile și militare. Prea Sfințitul le-a primit pe toate cu îndatoritoare afecțiune.

* * *

La botezul Domnului. Serviciul divin l'a săvârșit P. S. S. Domnul episcop diecesan Iosif Goldiș asistat de P. C. L. L. Augustin Hamsea, și Ignatie

cPapp; de ases. cons. Dionisiu Popoviciu, admin. protop. Iancu Ștefănuț și preoții Traian Vățaș și Gavriil Bodea. În decursul serviciului divin a hirotesit intru protodiacon pe diaconul profesor seminarial Dr. Iustin Suciu. Înălțatoarele cântări rituale le-a executat corul seminarial.

Proiect de Regulament

pentru administrarea afacerilor epitropești în parohii, elaborat de Dr. Nicolae Oncu pe baza Statutului organic și a regulamentului congresual pentru afacerile epitropești, votat de Congresul național-bisericesc prin concludusul Nr. 107/1897.

I.

Dispozițiuni speciale.

Comitetul parochial.

(Continuare.)

§. 17. Comitetul parochial este corporațiunea care reprezintă parochia în afară, și care administrează și conduce toate afacerile ei în privința economică a bisericeii, a școlii și a fundațiilor. (Statutul org. §. 17.)

Comitetul parochial se alege din sinul Sinodului dintre parochienii introduși în lista electorală a parohiei, și cari afară de contribuțiile normale nu au asupra lor nici un angajament sau obligament material față de parochie; prin urmare sunt eschiși și nu pot fi alesi în comitetul parochial toți aceia, cari nu sunt introduși în lista electorală, și cari stau în legătură de afaceri bănești, sau cari sunt îndatorați la cassa parochială.

§. 18. Pentru administrarea bună a afacerilor epitropești, comitetul parochial este dator să țină regulat două ședințe ordinare în fiecare an, și anume una în luna Ianuarie, ear alta în Iulie.

În ședința ordinară din luna lui Ianuarie, comitetul compune inventarul tuturor averilor mobile și imobile ale parohiei, censurează rațiociniul anual prezentat de epitropia parochială pe anul premergător, compune și rectifică lista parochienilor cu drept de vot în Sinod, și în fine în legătură cu celelalte afaceri bisericești și școlare și face raportul său general către Sinodul parochial despre administrarea tuturor afacerilor epitropești; ear în ședința ordinară din luna lui Iulie stabilește proiectul de buget, sau preliminarul de venit și de spese pe anul viitor și totodată acolo unde este necesitate, deodată cu preliminarul separat stabilește și cheia și repartițiunile de lipsă la acoperirea speselor de cult.

Afară de aceasta comitetul în decursul anului ține ședință de stătea ori, de câte ori o cer interesele economice ale parohiei.

Ședințele comitetului se convoacă prin presidentul comitetului parochial, care deodată cu convocarea este dator să enumere chestiunile, ce se vor pune la ordinea zilei, și ce se vor discuta și decide în comitet.

Se enunță totodată și aceea, că presidentul este îndatorat să convoace comitetul la ședință și la invitarea parochului, sau epitropiei parochiale, sau a unui număr de 5 membri din comitet, însă numai pe lângă indicarea afacerilor de importanță și de urgență, pe cari doresc să le supună la desbaterea și decisiunea comitetului, garantându-se astfel dreptul de inițiativă și de control asupra tuturor afacerilor epitropești atât pe partea preoțimeii, cât și pe partea epitropiei și în fine a celorlalți membri din comitet.

În parochiile unde sunt mai mulți preoți, dreptul acesta îl esercita preoțimea în mod colectiv, rămânând însă nealterat acest drept pe partea preotului, care este membru natural și prin aceasta îndreptățit de a cere și singur convocarea comitetului în ședință.

În de altă parte, pentru garantarea drepturilor și datorințelor lor de a lua parte activă la toate afacerile epitropești din parohii, presidentul este dator să convoace la toate ședințele comitetului și pe toți ceilalți preoți din parochie, cari nu sunt alesi în comitet, precum și pe toți membrii epitropiei parochiale, unde prin aceasta li se recunoaște tot dreptul de vot consultativ și puțința de a lucra împreună cu comitetul spre binele parohiei.

În ședințele comitetului se desbat și decid obiectele puse la ordinea zilei în convocarea făcută de president; dar totodată afară de acestea se pot desbate și decide și altele eventuale agende sau propuneri făcute din partea presidentului sau a vreunui membru din comitet.

Sedințele comitetului sunt publice, și prin urmare la acestea poate asista fiecare parochian ca ascultător, însă fără nici un drept de vot nici consultativ nici decisiv.

§. 19. Nici un membru al comitetului nu poate participa nici cu vot consultativ, nici decisiv la ședințele comitetului, în care se desbat și decid chestiuni cari privesc interesele sale personale, sau interesele soției, tatălui, fiului, moșului, nepotului, socrului sau ginerului său, fie aceea în mod direct sau indirect.

§. 20. În toate afacerile epitropești, toate decisiunile în general se aduc cu majoritatea voturilor exprimate prin ridicare sau în alt chip usitat; la cererea a 3 (trei) membrii din comitet însă, presidentul este dator să ordone votarea nominală, a cărei rezultat trebuie trecut în protocolul ședinței, care în tot-deauna, drept autenticare, se subscrie prin presidentul și notarul comitetului.

§. 21. Fiecare comitet este îndatorat să întocmească și să susțină un archiv propriu, în care să se aseze și păstreze în serie și bună ordine, de pe fiecare an toate protocoalele despre ședințele comitetului parochial în original, apoi un exemplar din inventar, din preliminar și din rațiociniul anual și în fine toate celelalte acte, cari emanează sau sosesc la comitet, fiecare din toate aceste de după numărul ce-l

primește fiecare act în registrul de esibite al comitetului, care trebuie purtat separat la fiecare comitet; din motive de durabilitate se admite și se recomandă însă și aceea, ca protocoalele ședințelor să se poarte în o carte legată, distrusă anume spre acest scop, sau să se lege separat, sau împreună cu celelalte acte din arhiv, câte pe unul sau mai mulți ani de odată, dar și în acest caz înainte de legare fiecare protocol sau act trebuie deosebit introdus în registru și prevăzut cu număr deosebit.

Grija și agendele arhivului și ale registrului le poartă notarul sub îngrijirea presidentului comitetului parohial și sub controlul comitetului.

§. 22. Afară de drepturile sale de inițiativă și de sfera sa de activitate garantată prin dispozițiunile generale din acest Regulament, comitetul parohial în afacerile epitropești ale parohiei are drepturile și datorințele ce urmează a se enumera aci de vale, în consonanță cu Statutul organic și Regulamentul congresual mai sus citat.

În prima linie, comitetul parohial compune inventarul despre toată averea mișcătoare și nemișcătoare a bisericeii, școlii și a fundațiilor.

Acest inventar se compune în 3 exemplare originale, dintre cari unul se păstrează la epitropia parohială în arhivul său, ear al treilea se transpune și păstrează în arhivul Consistorului eparchial.

Comitetul face și încheie inventarul fiecare an în luna lui Ianuar, în tot-deauna în legătură și comparațiune cu inventarul precedent și pe baza raționinului de pe anul trecut încheiat de epitropie și deja revăzut de comitet, și în tot-deauna cu intervențiunea, ajutorul și cooperarea parohului și a epitropiei parohiale, care pune la dispoziție și la vederea comitetului și împreună cu parochul și comitetul este răspunsabilă pentru toate obiectele și valorile din inventar.

Dreptaceea la compunerea inventarului, comitetul este îndatorat să-și câștige pozitivă și faptică cunoștință și convingere despre existența fiecărui obiect pretensiuni sau ori ce fel de valori luate în inventar, fiind comitetul împreună cu parochul și epitropia prin aceasta făcut solidar responsabil pentru esactitatea tuturor pozițiilor active sau pasive, precum și pentru toate eventualele omisiuni din inventar.

Toate averile bisericesti, școlare și fundamentale unde esista toate aceste trei categorii de averi, trebuie luate în inventar sub categorii deosebite, ca-și corpuri de averi separate unele de altele și earăși în fiecare categorie sau corp de averi, singuraticile lor părți constitutive trebuie luate de asemenea sub rubrici deosebite de după natura lor sau localitatea în care se află, d. e. imobilele, cu apartinențele lor, odoare, vase sfințite, icoane, cărți și alte aparate din biserică, pretensiuni private, pretensiuni de chirii sau de arenze, acții, hârtii de valori și altele diverse.

Comitetul e dator să se îngrijească, ca fiecare obiect să se introducă în inventar cu valoarea sa reală și pentru acest scop este autorizat să supună în tot anul la o nouă prețuire toate obiectele din inventar, cari sunt supuse stricăciunii sau deteriorării sau deprețierii, ear pe cele reuinete să le elimineze din inventar, admitându-se la obiectele espuse deteriorării sau deprețierii și amortisarea, care însă luând de basă an de an, în un an nu poate pestrece peste 20/0 din valoarea originală a obiectului.

Deodată cu averile comitetul este îndatorat să stabilească și să introducă în inventar sub rubrici separate și toate eventualele pasive ale parohiei și anume la categoria de averi, la care aparțin pasivele.

În fine, inventarul trebuie încheiat cu un bilanț, în care să se arate în cifre starea averilor față cu starea lor din anul trecut de bilanț, și totodată substrăgând pasivele din active, să se arate starea reală și activă a tuturor averilor din parohie.

Inventarul astfel compus în 3 exemplare egale, pentru autenticitate se subscie prin president și notarul comitetului, prin paroch și epitropul primar și se înaintează Sinodului parohial și de aici pe calea protopresbiterului la Consistor pentru revisiune și aprobare, de unde remițându-se cu clausula cuvenită de aprobare, unul se depune în arhivul comitetului, al doilea în cassa parohială ear al treilea rămâne în arhivul consistorial.

Sub durata funcționării uneia și aceiași epitropii, averea din inventar, fără de altă predare formală, prin faptul subscrierii inventarului se consideră legalmente de predată de comitet și primită de epitropia parohială, care pe această basă, luând afară casurile elementare sau de forță majoră, poartă apoi toată răspunsabilitatea pentru conservarea și întregitatea lor.

Pentru esecutarea dispozițiilor de păstrare a inventarului la epitropie, cât și pentru păstrarea preliminarului, a jurnalului, a protocolului principal, a raționinului, precum și a numerarului și în fine a tuturor actelor și hârtiilor de valori, comitetul se îndatorează ca să prelinizeze și să procure în fiecare parohie, unde nu ar esista deja, o cassă Wertheimiană, sau o ladă de fer, sau în cel mai rău cas o ladă de lemn ferecată, în tot-deauna însă cu 3 inchiatori, obligați fiind parochul și protopresbiterul să îngrijească de esecutarea acestei dispozițiuni în fiecare parohie, sub răspundere personală, și în cas de neconformare a comitetului să facă despre aceasta raport la Consistor.

Localitatea, unde să se păstreze cassa Wertheimiană sau lada așa numită cassa parohială, pe lângă ascultarea epitropiei o hotărăște definitiv comitetul parohial. (Stat. org. §. 23, p. 1.)

Conferența preotească a tractului Chișineu.

— Raport special. —

Joi în 28 Decembrie v. 1900 s'a ținut conferența preotească a tractului Chișineu. Deși această conferență a fost convocată la directă dispozițiune a Ven. Consistor diecesan, deși ca obiect al ei a fost fixată cea mai actuală chestiune nu numai a preoțimei, dar a Bisericii; deși pentru-ca materialul să se poată prelucra cât de bine, a fost avisată preoțimea de timpuriu despre ținerea conferenței, ba a primit chiar încunoștințare specială asupra naturii materialului, cu toate acestea din cei 34 de preoți ai tractului s'au prezentat la conferență abia 10 înși. Cred, că această indolență va părea și mai condamabilă dacă voi spune, că obiectul acestei conferințe a fost: chestiunea pocăiților. E superflu să i mai accentuez importanța.

Deși cei puțini adunați în conferență prin espunerea experiențelor făcute asupra acestui rău, ce bătăuie între credincioșii bisericii noastre, s'au nisuit a lumina momentele cari au contribuit la încuibarea și lățirea lui, precum a stabili și remediile, cari ar fi de aplicat ca să i se poată pune stavilă, totuși nu s'au putut eleva de deprimarea produsă prin nepăsarea colegilor absenți. — Acestei depresii s'a și hotărât a i se da espresiune în protocolul conferenței.

Trecând acum la decursul conferenței, notez ca un moment îmbucurător că pe baza rapoartelor făcute de oficiile parohiale s'a constatat, că răul dacă în general n'a dat înapoi, dar pro tempore stagnează. Nu vreau să aduc în legătură de cauză și efect acest moment cu absentarea într'adevăr regretabilă a preoțimei dela conferință; căci s'ar impune alternativa, sau că preoțimea tractului pe baza că sektarii nu sporesc se crede dispensată de a se mai gândi la combaterea lor, — ori că, și asta nu voi s'o cred — nexul causal între cuprinsul raporturilor și absentare e mai strâns.

Cea dintâi ar fi imprudență, aceasta din urmă un rău incalculabil.

Din discuțiunea urmată asupra chestiunii s'a constatat ca motiv al lățirii baptismului: lipsa de cunoștințe suficiente religioase la poporul nostru. Creștinul nostru nu se știe apăra în fața sectarului, care cu Sf. Scriptură în mână îi spune, că el e idololatri fiind-că cinstește crucea, și să închină icoanelor (idolilor.) Ingrozitoarele munci ale iadului, cari după pocăit sunt rezervate credincioșilor nostri „cari nu se dau în știrea Domnului“ îi umplu sufletul de cea mai chinuitoasă frică, și nu se poate sustrage de sub influența lor, căci în ochii lui pocăitul e „învățat“ și el i-a spus din „biblie.“ Peste tot s'a accentuat necesitatea de a se arăta credinciosului pocăitul în adevărata lui lumină de o parte, ear de alta de a i se da puțința de a se ști apăra împotriva lui. Ambele să se facă și prin tipar. Ca propuneri concrete către Ven. Consistor diecesan s'a înaintat deci spre acest scop edarea unei foi periodice de conținut religios și scrisă pentru usul poporului.

Apoi combaterea sistematică a eresiei și cuprinderea ei în forma unei cărți scrise pentru folosința poporului.

S'a accentuat apoi ca motiv al decadentei simțului religios la popor dependența prea mare a preotului de popor manifestată mai ales la alegerea de preot, apoi la cersirea birului și la tirguala cu stolele.

Remediu însă în privința aceasta — în fața stărilor existente — nu s'a aflat.

S'a ocupat conferența apoi cu regularea chivernisirii banilor și peste tot a averilor bisericesti, și s'a hotărât a se ruga Ven. Consistor ca în privința aceasta să se facă reforme de urgență.*)

Întocmai așa de stricacios demnității preoțești a constatat conferința și faptul, că preoții tineri ajung în parochii fără de cele mai elementare cunoștințe practice, în special liturgice și tipiconale; așa că preotul tânăr este espus batjocurii și observărilor malițioase ale eventualilor sei dușmani personali, ceea-ce absolut nu e în spre folosul lui și a Bisericii.**)

Din aceste puține espuneri reiese, că materialul conferenței a fost de cel mai mare interes pentru preoțimea întreagă; se pare însă că pentru preoțimea tractului Chișineu — nu; căci altfel nu s'ar putea înțelege absentarea ei prea din cale afară dela conferență.

Rip.

Adam și Eva în Raiu

și

Atungarea lor din Raiu.

(Două prelegeri la clasa primă).

I.

A. Dumnezeu a așezat pe Adam și pe Eva într'o grădină foarte frumoasă și plină cu tot felul de pomi. Grădina aceea s'a chemat Raiu. Ei trăiau acolo cu poame din pomii Raiului. Nu aveau pentru ce să se amărăscă, pentrucă nu-i dura nimic și aveau de toate cele. Numai o poruncă li-a dat Dumnezeu lor, ca să nu mănânce dintr'un pom ce a fost în mijlocul Raiului. Pomul acela s'a chemat: „Pomul cunoștinței binelui și a răului.“ În pomul acela încă au fost poame tare frumoase, și Adam și Eva de multeori s'au uitat la ele și ar fi și mâncat din ele, dară și-au adus aminte de porunca lui Dumnezeu și n'au mâncat. Pentru aceea și Dumnezeu îi iubea pe ei ca și un tata pe fiii săi cei buni. Dacă a văzut diavolul ca Dumnezeu iubește așa tare pe Adam și pe Eva, s'a mâniat pe ei și și-a pus de gând să-i înșele ca să nu asculte porunca lui Dumnezeu. Odată Eva a mers pe lângă pomul acela, diavolul cum a văzut-o, s'a făcut șarpe și s'a suit în pom și a zis către Eva să mănânce din pomul acela că-s poame bune în el. Eva a zis că nu mănâncă, că dacă va mânca din el moare. Șarpele a zis către ea să nu se teamă, că nu moare și încă dacă vor mânca va fi mai bine de ei, că vor fi și ei ca și Dumnezeu. Eva a crezut minciuna șarpelui și a mâncat și a dat și lui Adam și a mâncat și Adam.

B. Cum au mâncat de loc au priceput ei că nu au făcut bine și de loc au auzit glasul lui Dumnezeu și s'au temut și s'au ascuns. Dumnezeu a strigat atunci pe Adam și Adam, dacă a auzit că-l strigă Dumnezeu, a eșit de acolo de unde s'a fost ascuns. Dumnezeu l'-a întrebat că mâncat-a din pomul cel oprit. Adam a zis că Eva i-a dat; eară Eva a zis că pe ea șarpele a înșelat-o.

II.

A. Dumnezeu pentrucă n'au ascultat porunca lui i-a alungat afară din Raiu și la ușa Raiului a pus un înger cu sabie de foc ca Adam și Eva să nu mai poată intra în Raiu. Afară de aceea lui Adam i-a spus că de acoloa încolo până va muri el să-și câștige mâncarea de

*) S'a făcut prin regulamentul ce chiar acum se publică. Red.

***) Și în privința aceasta sau luat demersuri. Red.

toate zilele cu lucrul (sudoarea feței lui) ear Evei i-a spus că ea totdeauna să asculte de bărbatul ei eară pe șarpe l'a blestămat Dumnezeu.

B. Cum au trăit de bine Adam și Eva în Raiu tocmai așa de rău au trăit după ce au fost scoși din Raiu. De aci înainte a trebuit să lucreze și să ostenească ca să poată trăi.

Dară pământul a fost pustiu, plin de spini și de animale sălbatice așa că Adam umbla tot cu frică să nu fie omorît de fiare sălbatice, de multe-ori au venit preste ei de-acum înainte dureri și boale grele. Aducându-și Adam și Eva aminte cât de bine li-a fost lor în Raiu s'au amărit (intristat) și au plîns cu amar. Vezându-i Dumnezeu așa amăriți i-a fost milă de ei și li-a făgăduit că mai târziu le-va trimete un Mântuitor, (care earăși le va deschide ușile Raiului.)

Ad. I.

(Învățătorul mai narează odată din prelegerea primă partea A., apoi întreabă.)

I. Unde a așezat Dumnezeu pe Adam și pe Eva?

E. Dumnezeu a așezat pe Adam și Eva în Raiu. (Elevul răspunde în propoziție întreagă.)

I. Pentru ce a fost raiul acela așa frumos?

E. Raiul a fost . . . pentru că a fost plin de pomi.

I. Cu ce au trăit Adam și Eva în Raiu?

E. Cu poame din pomii Raiului.

I. Pentru ce n'au avut ei de ce să se amărăscă în Raiu?

E. Pentru că aveau de toate.

I. Din ce pom li-a poruncit Dumnezeu să nu mănânce?

E. Din pomul . . .

I. Pentru ce a zis Dumnezeu să nu mănânce din pomul . . . ?

E. Că vor muri.

I. (Adam și Eva, umblând prin Raiu de multeori s'au nîtat la poamele cele frumoase ale pomului oprit și ar fi mîncat bucurios din ele, dară ș'au adus aminte de porunca lui Dumnezeu, și nu au mîncat.) Cum i-a iubit Dumnezeu pe ei pentru că ascultau porunca lui?

E. Ca un tată pe fiii lui cei buni.

I. Pentru ce a fost mînios Diavolul pe Adam și Eva?

E. Pentru că-i iubea Dumnezeu.

I. (Așa-i și eu vă iubesc pe voi dacă ascultați poruncile mele și părinții voștri vă iubesc pe voi dacă ascultați poruncile lor, ear pe pruncul care nu ascultă nu-l iubesc nici părinții nici învățătorul.)

Ce și-a pus de gînd Diavolul să facă ca să nu-i iubească Dumnezeu?

E. Să-i înșele să nu asculte porunca lui Dumnezeu.

I. Ca să-i poată înșela ce a zis șarpele către Eva?

E. Că nu vor muri și vor fi ca și Dumnezeu.

I. (Dacă nu ascultați porunca mea, atunci și așa se poate zice că călcați porunca mea.)

Eva și Adam cum au călcat porunca lui Dumnezeu?

E. Au mîncat din pomul . . .

I. (Cînd nu ascultăm poruncile lui Dumnezeu atunci „păcătuiim“)

Obs. Se mai repetă odată nararea părții A. apoi învățătorul mai narează odată din lecțiunea primă partea B și în urmă chestionează :

I. Dacă au mîncat, Adam și Eva, din pomul cel oprit ce au (vezut) priceput ei?

E. Că nu au făcut bine.

I. Cînd au auzit glasul lui Dumnezeu pentru ce s'au ascuns ei?

E. Pentru că s'au temut.

I. Ce a făcut Adam, dacă l'a strigat Dumnezeu?

E. A eșit de unde a fost ascuns.

I. Cînd a întrebat Dumnezeu pe Adam, că mîncat-a din pomul cel oprit, ce a zis Adam?

E. Că Eva i-a dat.

I. Dară Eva ce a zis.

E. Că șarpele a înșelat-o.

I. (Adam și Eva pentru aceea au răspuns așa că au vrut fiecare să se scoată din vină.)

Un elev mai bun mai repetă odată partea B. după aceea altul toată.

Ad. II.

I. (După ce mai repetă odată partea A. din lecțiunea a doua.) Dacă unul dintre voi nu șade frumos în bancă, nici după ce i-am spus odată, îl scot afară câtă-va vreme, aceasta e „pedeapsă.“ Dacă eu vă las pe voi în grădină și vă spun să nu stricați ceva acolo și unul dintre voi strică ceva acolo, atunci de altă dată nu-l mai las pe el. Aceasta încă e pentru pruncul acela o pedeapsă.

Dar pe Adam și pe Eva cum i-a pedepsit Dumnezeu pentru-că n'au ascultat porunca lui?

E. I-a scos afară din Raiu.

I. Pentru ce a pus la ușa Raiului un ânger cu sabie de foc?

E. Ca Adam și Eva să nu mai poată intra în Raiu.

I. Lui Adam ce i-a mai spus Dumnezeu?

E. Că până va mai trăi să-și câștige mîncarea cu lucrul.

I. Oamenii mîncă foarte multe feluri de mîncari dară mai de lipsă e „pînea“ care ne trebuie în toată ziua, pentru aceea și în loc de mîncare, zicem „pînea de toate zilele.“ Părinții voștri încă vă câștigă voaue și lor pînea de toate zilele cu lucrul. Cînd lucrează omul asudă; putem zice dară și așa că părinții voștri vă câștigă voaue pînea cu sudoarea feței lor.

Ce a zis Dumnezeu lui Adam dară?

E. Că cu sudoarea feței lui să-și câștige pînea de toate zilele până va trăi. (Aceasta o repetă cu mai mulți).

I. Dară Evei ce i-a spus?

E. Ca să asculte de bărbatul său.

I. Dară șarpele ce pedeapsă a căpătat.

E. L'a blăstămat Dumnezeu.

I. Așa e și azi, șarpele e urit de oameni și dacă îl pot îl omoră.

Un elev mai repetă odată partea A.

I. (Mai enarează odată partea B. din lecția a doua) Cu ce a fost pământul plin și cum a fost?

E. Cu spini și pustiu.

I. Cum au fost animalele atunci?

E. Sălbatice.

I. (Cînd pământurile părinților voștri ar fi toate cu spini, boi și cai ca să are nu ar avea, așa-i că cu greu ar pute trăi?)

Cum și-a câștigat dară Adam pînea de toată zilele?

E. Așa că a lucrat și ostenit.

I. Ce a făcut Adam dacă și a adus aminte de traiul lui cel bun din Raiu.

E. S'a amărit și a plîns.

I. Ce li-a făgăduit Dumnezeu, că le va trimete mai târziu?

E. Un Mântuitor.

Obs. Învățătura morala din lecția primă e: Călucând porunca lui Dumnezeu „păcătuiim“; ear din lecțiunea a doua: Dumnezeu pentru păcate ne pedepsește; dar prin făgăduința Mântuitorului Dumnezeu se arată bun, și dacă ne pare rău de păcate earăși ne eartă.

D I V E R S E.

* **Sărbătorile la Oradea-Mare.** În centrul Bihorului, Oradea-Mare, unde ortodoxia noastră este încununată de atâtea confesiuni, sărbătorile s'au petrecut cu o pompă strălucită. Atât la sărbătorile Nașterii Dui cât și la Anul nou și Arătarea Dlui (Botezul), sf. Liturgie a săvârșit-o P. C. Sa părintele vicar episc. *Vasilie Mangra*, asistat de protopopul tractual și preoțimea locală. Cu toate ocaziunile P. C. Sa Dl. vicar a rostit predice, cari într'adevăr au avut efect asupra publicului adunat. S'a dovedit și de astădată elocvența P. C. Sale, care cu tot zelul, și din inimă curată lucrează pentru binele bisericii și atragerea poporului la sf. biserică. Ziua de Anul nou a fost însă pentru Orădani o sărbătoare îndoită, căci în aceea zi și-a sărbătorit iubitul nostru vicar și ziua onomastică. După săvârșirea sf. Liturgiei s'au prezentat la P. C. Sa în localitățile Consistorului membrii comitet. par. pentru a-i exprima capului nostru Consistorial sentimentele de iubire și alipire. Orator a fost P. On. Dl protopop T. Păcală. Tot atunci au venit de-a'1 felicita pe P. C. Sa mai mulți onorațori, inspectoratul reg. din loc, etc., precum și toată inteligența română fără deosebire de confesiune.

Botezul Domnului s'a făcut cu mare pompă, fiind de față toată miliția în frunte cu muzica militară din loc. Meritul în privința aceasta 'l are preotul militar din loc Ioan Papp, care cu ambițiunea-i cunoscută și îndeplinește misiunea grea ce are.

Astfel sărbătorile în Oradea-Mare s'au petrecut foarte frumos, cum rar se poate vedea.

Oradea-Mare. Ianuarie, 1901. Omicron.

* **Sfințire de biserică.** Marția trecută, a 2-a zi de Crăciun, s'a sfințit biserică română gr. ort. din comuna Ineu.

Actul sfințirii l'a îndeplinit R. D. Ioan Groza protopop titular și asesor referent Consistorial ca mandatar Consistorial, pe lângă asistența preoților: Iosif Rocsin din Hususău, Teodor Lunčan din Botean, Teodor Papp din Lugașul inferior și Filip Teaha paroh local.

Solemnitatea s'a făcut cu mare pompă religioasă, participând la ea mulțime de public român și străin din loc și jur.

Sfințirea a fost reclamată de repararea ce s'a făcut bisericii, străformarea turnului și acoperirea aceluia și a întregii bisericii cu tinochea și pictarea dinlăuntru, cu cari s'au spesat vr'o șase mii coroane.

După ritualele obișnuite, Domnul Ioan Groza protopop și asesor referent Consistorial la finea liturgiei a ținut poporenilor o cuvântare ocazională îndemnându-i să iubească și păzască biserică, apoi să ducă o viață morală, păzind cu scumpătate religia străbună ect. apoi a cuvântat Filip Teaha ținând o cuvântare instructivă.

Cântările liturgice le-a executat corul școlarilor din loc sub conducerea inv. Avram Igna cu destulă precizie.

La 1 oară fiindu-se actul sfințirii, dela biserică, în corpore, clerul cu oaspeții participanți, între carii e de

camint: Dl. Mihail Pintér pădurar domonial din loc u Dna sa, Dl. Iuliu Linczinger notar cercual din loc cu Domna, Alesandra Filip notar cerc. în Lugașul inferior, Aron Bulzan inv. conf. Fechetău — au mers la școală, unde s'a dat un prânz comun la care au participat, afară de preoții asistenți la actul sfințirii, o mulțime de inteligența din loc și jur.

Dela masă 'aa lipsit nici toastele: cel dintăiu la ținut Dl. Ioan Groza pentru P. S. S. Dl. Episcop Iosif Goidiș, al doilea Filip Teaha pentru conducătorii bis. al treilea Teodor Papp pentru concordia și buna înțelegere.

După masă a urmat petrecere care a durat până aîn ziuă în cea mai deplină ordine și armonie, când flește care s'a depărtat la ale sale, ducând cu sine o suvenir plăcută din cele auzite și văzute.

T. P.

* **Mulțămită publică.** La sărbătorile trecute le Nașterii Domnului, vrednicul președinte al comitetului parochial din Beiuș dl Demetrie Negrean, a procurat pe spesele sale vestimente de earnă la 10 prunci școlari lipsiți de mijloace dela școala noastră elementară din loc. Așiderea dl avocat George Lazar din Arad născut în Beiuș a trimis tot spre acel scop o sumă de 20 coroane pentru doi școlari. În urmă o societate de binefacere încă a dăruit la un școlar un rënd de vestimente. În ajunul Crăciunului s'au distribuit între școlari vestimentele dăruite în prezența comitetului parochial, cu care ocaziune bucuria pruncilor se vedea exprimată pe fețele lor. Primească deci binefăcătorii pe calea aceasta în numele părinților mulțămită din partea comitetului parochial. Beiuș, 30 Decembre n. 1900. Vasilie Papp, m. p. protopop-paroch ca v. preș. al comitetului.

* **Pomicultori premiați.** Primul premiu de 600 cor. pentru progres pe terenul pomăritului l'a primit în 1900 dl Basl Radu, învățător român în Mikolapatak, un alt premiu de 200 cor. l-a primit dl Ioan Mihalca, inv. în Kőkényes, ambii aparținători comitetului Maramureș Suma celor 21 premii, 5000 cor., a fost dăruită de Institutul fonciar ungar, și este destinată numai pentru învățători, anume 1 premiu de 600 cor., 2 de câte 400 cor. și 18 de câte 200 cor.

* **Statistică agrară.** Din întregă suprafața Ungariei agrii ocupă 41.49%; pădurile ocupă 27.19%; pășunile ocupă 13.16%; fânățele ocupă 10.24%. — Viile cultivate ocupă 387,730 jug. cat. ear 190,763 jug. cat. sunt vii părăsite ori pustiite. — Proprietățile cu circulațiune restrinsă (moșii fondationale, de fideicommis, bisericesti, etc.) sunt de 19,373,951 jug. cat. din cari în Croația-Slavonia 2,392,500 jug. cat., ear în Ungaria proprie 16,381,451 jug. cat.

† **Necrolog.** Tineral George Gabriel, fost învățător în comuna Sacadat com. Bihor, după grele suferințe împărțit cu s. taină și a dat sufletul în mâinile Creatorului în 13 Ianuarie 1901 st. n. Imormântarea i-s'a făcut în 15 Ianuarie a. e. fiind de față un public număr. ros de colegi, amici de ai defunctului. Il jelește văduva, mamă, soră, neamuri și poporenii săi; defantul abea după 4 ani de serviciu prestat națiunei sale în vârsta fragedă de 24 ani și-au dat sufletul în mâinile celui ce i-l'a dat. Fie-i țărna ușoară! I. B.

"**Ioan Botezătorul**" tragedie în 5 acte și un preludiu, de Herman Sudermann, traducere de Il. Chendi și C. Sandu. Orăștie 1901. Prețul 2 coroane.

Atragem deosebita luare aminte a iubitorilor de literatură asupra acestei clasice opere, asupra căreia vom reveni.

* „Gura Satului“ ziar umoristic a apărut în Arad. Formatul este bine potrivit, hârtie fină, tiparul curat, clișeele foarte bune, — ear' cât despre text, cetitorii desigur se vor amuza citind. Proprietar-editor este dl Dr. I. Suciu, avocat în Arad ear' redactor responsabil „Nicu Stjărel“

Urăm „Gurei Satului“ viață îndelungată și succesul pe care l'a avut sub regretatul Mircea B. Stănescu.

AVIS REDACȚIONAL.

Domnii protopresbiteri și inspectori școlari sunt rugați să trimită manuscrisele concurselor astfel, ca pe **Joi** antemergătoare proximalui număr să fie în redacțiune, căci altfel nu se vor putea publica în numărul proximal de Duminecă din pricina greutăților tehnice.

Din Calendarele diecesane de pe anul 1901 de present se mai află de vânzare la tipografia diecesană. Poftim pe doritorii de a avea acel calendar a se adresa direct la tipografie, ca să nu se mai întârzie cu comanda.

Concurs.

Se publică concurs, pentru îndeplinirea definitivă a parochiei vacante **Selegeni**, cu termen de alegere pe **11/24 Februarie 1901**.

Venitele sunt: 1) usufructul unei jumătăți de sesie de pământ; 2) birul de câte 1 măsură de cucuruz sfărmat dela 85 case; stolele îndatinate și grădina parochială, cari toate laolaltă, împreună cu întregirea dotației (congrua) din visteria statului stabilită în suma de 333 cor. 04 fl. (533 cor. 04 fl.) pentru preot fără 8 cl. gimn. dau venitul anual recerut la parochiile de cl. III.

De locuință până la edificarea casei parochiale se va îngriji parochia.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursurile lor până la 6/19 Februarie 1901., ajustate conform prescrierilor regulamentare, pe calea Prea On. oficiu protopresbiteral din **Buteni** (N.-Buttyin) și a se presenta în sft. biserică, în careva Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorice.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: **IOAN GEORGIA**, m. p. ppresbiter.

Pentru îndeplinirea parochiei **Valea-neagră-de-jos**, conform concludusului Consistorial de sub Nr. 1655, a. c. se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiile sunt: câte o brodie de bucate, bir dela toată casa, stolele îndatinate, cortel arendat și întregire dela stat 436 coroane, care toate computeate corespund la o parochia de classa III.

Tot sub acel termen se publică și pentru parochia **Sârbești**, amăsurat concludusului Ven. Consistor de sub Nr. 315 a. c.

Emolumentele: bir preoțesc câte două coroane dela număr, întregirea dela stat 450 coroane și stolele usuate.

Recursurile să se trimită în termenul prescriș la subscrișul în **Beiuș**.

Beiuș, 31 Dec. v. 1900.

In conțelegere cu comitetul parochial: **VASILE PAP**, protopopolu Vașcoului.

Pentru îndeplinirea parochiei vacante **Rotărești-Ojești** ca parochie de cl. III. conform ordinațiunei Ven. Consistor Oradan de dto 15/28 Noemvre, Nr. 1585/1900 B, se escrie concurs cu termen de alegere pe **2/15 Februarie** a. c. pe lângă următoarele emoluminte:

1) Dela Rotărești: pământul parochial 8 holde 160

cor. birul dela 50 de case 125 cor., 50 zile de lucru 40 cor., toate stolele 50 cor., 2 grădini parochiale 40 cor.

2) Dela **Ojești**: 8 holde pământ parochial 200 cor. birul dela 50 case 125 cor., 50 zile lucru 40 cor. din toate stolele 50 cor., dela ambele comune, de tot, un venit de 1244 coroane și întregirea dela stat pusă în prospect.

Doritorii de a ocupa această parochie se avisează ca recursurile instruite cu toate documentele necesarii și adresate comitetului parochial din **Rotărești-Ojești** să se subștearnă subscrișului protopresbiter în **Răbăgani** (Robogány) până la 1/14 Febr. a. c. ear până la ziua alegerii li-se dă voe respectivilor recurenți a-se presenta la bisericile din **Rotărești-Ojești** pentru servire și predicare.

Dat din ședința comitetului parochial din **Rotărești-Ojești** ținută la 1/14 Ianuarie 1900.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresb. **Beiușului**.

In urmărea decisului Ven. Consistor Oradan din 5/18 Decemvre Nr. 1688/179 B. pentru postul capelania vacant din parochia **Răbăgani** se escrie concurs cu termen de alegere pe **30 Ianuarie 1901**.

Emolumentele împreună cu acest post vor fi și sunt: jumătate din toate beneficiile existente la această parochie, nu altcum și întregirea recerută după lege ce va fi decretată prin Inaltul guvern, ca la post sistemizat capelania pentru parochie de classa a III-a.

Doritorii de a ocupa acest capelania au a-și presenta petițiile instruite conform regulamentului până în 29 Ian. Oficiului protopresbiteral al **Beiușului** în **Robogány** și până la ziua alegerii a se presenta la sf. biserică din **Răbăgani**, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și serviciile Dzești.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din **Răbăgani**, ținută la 17/30 Dec. 1900.

In conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresb. gr. or. rom.

Pentru îndeplinirea parochiei din **Buteni** devenită vacantă prin răposarea preotului **Teodor Coloja**, se publică concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Beneficiile acestei parochii sunt: 1) Usufructul unei sesiuni parochiale; 2) venitul stolar și birul obicnuit; 3) congrua stabilită de Inaltul Minister în sumă de 356 cor. 70 fl. (556 cor. 70 fl.), pentru preot fără 8 cl. gimn., în care sumă se coprind și 200 cor. pentru locuință

Alesul în sensul §-lui 8. al Regulamentului pentru parochii, va avea să dea orfanilor preotului răposat jumătate din toate venitele parochiale, până la 14/27 Octombrie 1901.

Dela recurenți, pe baza decisiunei Ven. Consistor de sub Nr. 9589/900, se recere ecalificațiune pentru parochii de cl. I. dar întru cât nu s'ar presenta atari reflectanți, vor fi admiși și concurenți ecalificați pentru parochii de cl. II-a.

Recursurile întocmite conform prescrierilor Regulamentului amintit, adresate comitetului parochial, sunt a se înainta P. O. D. **Ioan Georgia** ppresb (N.-Buttyin, Aradmegeye), ear recurenții au a se presenta în careva Duminecă sau sârbătoare, pentru a celebra, respective a cânta și cuvânta.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: **IOAN GEORGIA**, m. p. protopresb.